

DOI: 10.15276/EJ.02.2024.11
DOI: 10.5281/zenodo.12789082
UDC: 339.9 (477)
JEL: F21, F32

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НА РИНОК ПРАЦІ КРАЇН ЄС

IMPACT OF INTERNATIONAL LABOR MIGRATION ON THE LABOR MARKET OF EU

Glib I. Zadorozhko, PhD in Economics, Associate Professor
Odesa Polytechnic National University, Odesa, Ukraine
ORCID: 0000-0002-4128-8798
Email: g.i.zadorojko@op.edu.ua

Viktor I. Lavrynenko
Odesa Polytechnic National University, Odesa, Ukraine

Received 25.03.2024

Задорожко Г.І., Лавриненко В.І. Вплив міжнародної трудової міграції на ринок праці країн ЄС. Науково-методична стаття.

Проблеми міграції трудової міграції досить докладно досліджені як з теоретичної, так й з практичної точки зору. Однак бракує комплексних, системних досліджень, які б враховували вплив сучасних імміграційних потоків на економіку Європейського Союзу – особливо з боку української робочої сили, яка отримала тимчасовий прихисток в ЄС. Деяким актуальним питанням цієї досі не вирішеної наукової проблеми й присвячена дана стаття.

Ключові слова: міжнародна трудова міграція, імміграція, міграційна політика, регресійний аналіз

Zadorozhko G.I., Lavrynenko V.I. Impact of International Labor Migration on the Labor Market of EU. Scientific and methodical article.

The problems of international labor migration have been studied in detail from both a theoretical and a practical point of view. However, there is a lack of comprehensive, systematic studies that would take into account the impact of modern immigration flows on the economy of the European Union, especially on the part of the Ukrainian workforce that received temporary shelter in the EU. This article is devoted to some topical issues of this still unsolved scientific problem.

Keywords: international labor migration, immigration, migration policy, regression analysis

Міжнародна трудова міграція є об'єктивним процесом, який є складовою частиною глобального процесу міграції населення і впливає як на глобальний ринок праці, так і на національні ринки. Кажучи про ринок праці ЄС, трудова міграція впливає на нього в різні способи. Вона може стимулювати економіку країн-членів ЄС, зокрема збільшувати виробництво та ринок споживчих товарів та послуг. Трудова міграція має змогу допомагати підприємствам заповнювати прогалини в робочій силі та забезпечувати навички, які є необхідними для утримання конкурентоспроможних позицій на міжнародному ринку. Однак, враховуючи доступ підприємств до дешевої робочої сили, трудова міграція може призводити і до негативних наслідків, таких як зниження заробітних плат та погіршення умов праці для місцевих працівників. Також трудова міграція може мати вплив на соціальні системи країн-членів ЄС, такі як системи охорони здоров'я та соціального забезпечення. Оскільки мігранти можуть користуватися ними нарівні з місцевими мешканцями, існує ймовірність збільшення навантаження на ці системи. Починаючи з кінця лютого 2022 року, ці процеси значно ускладнилися завдяки масовому наданню країнами ЄС тимчасового прихистку для працездатного населення України (з правом працевлаштування), що суттєво вплинуло на ринок праці відповідних країн ЄС.

Нажаль, в опублікованих дослідженнях з цієї проблематики поки що неповною мірою проаналізовані останні тенденції впливу міжнародних трудових міграційних процесів на ринок праці країн ЄС.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Окремі теоретичні і практичні аспекти міжнародної трудової міграції висвітлюються такими українськими і зарубіжними вченими, як Р. Вакіс, А. Кіреєв, К. Макурс, Л. Черна, І. Молодікова, Я. Пилинський, Дж. Райнке, К. Солоніко, А. Філіпенко, Л. Черна. Однак в опублікованих дослідженнях не представлений аналіз останніх тенденцій впливу міжнародних трудових міграційних потоків на європейський ринок праці.

Виклад основного матеріалу дослідження

Аналіз почнемо з огляду основних результатів досліджень теоретичних основ та особливостей міжнародної трудової міграції і її впливу на європейський ринок праці.

Автори статті «Старіння населення, міграція та продуктивність в Європі» Гійом Маруа, Ален Беланже та Вольфганг Лутц (2020) розглянули декілька сценаріїв майбутньої міграції, що відрізняються за обсягом, освітньою характеристикою мігрантів та зусиллями щодо інтеграції на ринок праці. Якщо дивитися у

поєднанні з альтернативними сценаріями участі населення, яке народилося в ЄС, у робочій силі, то результати дають наукове розуміння майбутньої міграційної та трудової політики в Європі. Першим запропонованим сценарієм виступає базовий сценарій або «звичайний». Дана ситуація передбачає продовження минулих тенденцій щодо рівня імміграції, яка становить близько 10 мільйонів іммігрантів протягом 5 років у поєднанні з постійними темпами відтоку мігрантів, внаслідок чого чистий міграційний приріст становить приблизно 4,6 мільйона за 5 років [1]. Сценарій передбачає постійний склад мігрантів та їх інтеграцію, а також продовження останніх тенденцій, таких як рівні участі в робочій силі для місцевих жителів. Наступний сценарій репрезентує шведський досвід і передбачає поступове підвищення до 2050 року рівня участі в робочій силі, зокрема серед жінок та людей похилого віку, до рівнів, які вже спостерігаються у Швеції сьогодні. Швеція є країною, де показники участі є одними з найвищих у Європі. Таким чином, можна сказати, що такий сценарій показує вплив ефективної політики, спрямованої на збільшення участі робочої сили. Сценарій, котрий розглядається далі, званий канадським, вивчає вплив більш чіткої імміграційної системи разом із збільшенням рівня імміграції, подібно до того, що спостерігається в Канаді. За цим сценарієм прогнозується, що в Європейському Союзі (ЄС) обсяг імміграції зросте вдвічі протягом п'яти років і становитиме 20 мільйонів осіб. Ця цифра відображає рівень імміграції в Канаду за останні 25 років [1]. А також передбачає відбір іммігрантів за їхнім рівнем освіти, як зараз робить Канада. Однак цей сценарій припускає ті самі темпи інтеграції іммігрантів у європейський ринок праці, що і базовий сценарій. Один із запропонованих сценаріїв, відомий як канадсько-шведський сценарій, передбачає реалізацію подвійного підходу. Це передбачає прийняття імміграційної системи, подібної до канадської, та впровадження ефективної політики для збільшення участі робочої сили, щоб відповідати поточному рівню, який спостерігається у Швеції. Науковці пропонують ще один канадський сценарій, котрий є ідентичним до попереднього канадського сценарію, за винятком припущення кращого варіанту розвитку інтеграції новоприбулих. Тобто їхній рівень участі в робочій силі в конкретній країні збігається з показниками місцевого населення з подібними характеристиками до 2050 року. Дійсно, хоча в Канаді використовується система відбору іммігрантів на основі їхнього людського капіталу, іммігранти в країні все ще мають проблеми економічної інтеграції. Останнім розглянутим сценарієм виступає японський, який передбачає низький обсяг імміграції, близько 1,2 мільйона протягом 5 років [1]. Однак цей низький обсяг передбачає приплив висококваліфікованих іммігрантів, це те, що спостерігається сьогодні в Японії. Слід зазначити, що в японській системі, іммігранти на ринку праці традиційно отримують меншу заробітну плату, ніж місцеві жителі за виконання тієї самої роботи. У цьому сценарії основна увага зосереджена на впливі надзвичайно продуманої міграційної політики на стримування загального масштабу міграційних потоків. Припущення щодо інтеграції робочої сили залишаються незмінними порівняно з базовим сценарієм. Таким чином, беручи до уваги ситуацію збільшення імміграції висококваліфікованих фахівців темпами, співставними з помірною інтеграцією в Канаду, очікується, що коефіцієнт залежності ЄС від зовнішньої трудової міграції залишиться в основному незмінним, беручи до уваги такі фактори, як участь у робочій силі та продуктивність. Однак, враховуючи зростаючий попит на кваліфікованих мігрантів у розвинених країнах, існує ймовірність того, що ЄС може відчути дефіцит у глобальній доступності таких висококваліфікованих мігрантів. Крім того, із збільшенням припливу іммігрантів, їхня економічна інтеграція може бути ускладнена через обмежені державні ресурси та загострену конкуренцію між працівниками з однаковою кваліфікацією. Беручи до уваги найбільш реалістичний сценарій зі значною кількістю іммігрантів, яким бракує відповідних фахових навичок та адаптивності до європейських умов праці, очікується, що коефіцієнт залежності ЄС від зовнішньої трудової міграції досить суттєво зростатиме, погіршуючи поточну ситуацію на європейському ринку праці [1].

У наступній статті «Вплив імміграції та політики інтеграції корінних іммігрантів на ієрархію ринку праці» науковці Мартін Гузі, Мартін Каганець та Лючія Митна Курекова (2022) розглянули ринки праці Європейського Союзу. При аналізі статті можна сказати, що спостерігаються контрастні результати впливу на ринок праці Німеччини між іммігрантами та місцевим населенням усередині країни, виявляючи помітну ієрархію ринку праці. Незважаючи на значні інвестиції в політику міграції та інтеграції, точний вплив на динаміку ієрархії ринку праці між корінними жителями та іммігрантами залишається невизначеним. Відмінності в результатах на ринку праці очевидні не лише між місцевими жителями та іммігрантами, але також ці відмінності виникають між різними групами іммігрантів. Емпіричні дані показують, що статус іммігрантів на ринку праці в приймаючих країнах ЄС значно відрізняються [2]. Можна сказати, що після розширення ЄС на схід у 2004 та 2007 роках відбулися значні переміни на ринку праці між іммігрантами в країнах ЄС, які приїхали з різних частин Європейського Союзу, а також між працівниками всередині ЄС та тими працівниками, хто іммігрував з країн за межами інтеграційного блоку, тобто з числа не членів Союзу. Дослідники стверджують, що імміграційна та інтеграційна політики мають значення для ієрархії ринку праці між іммігрантами та місцевими жителями, і що наслідки цього впливу є диференційованими між різними показниками результатів ринку праці. Вплив є різноспрямованим, оскільки деякі наслідки можуть пом'якшити, але інші поглибити спостережувані ієрархії ринку праці іммігрантів [2].

У статті «Невизначеності ринку праці для молоді: Міжнародна перспектива» автори Ї. Янг та інші (2020) піднімають питання проблематики працевлаштування молоді. Приблизно 20% європейської молоді

наразі не працює, не займається навчанням чи будь-якою продуктивною діяльністю. Навіть за умов економічного поживлення, рівень безробіття постійно зростає, особливо серед молоді, перевищуючи рівень безробіття серед дорослих. Суттєві перешкоди, пов'язані з низькою продуктивністю, неформальною роботою та поширеністю бідних працюючих, продовжують створювати значні перешкоди. Дослідники зазначають, що неспроможність інтегрувати молодь у трудову діяльність на ринку праці створює напругу між поколіннями, статями та соціальними класами, які можуть вилитися в соціальні заворушення, які спостерігаються останніми роками в таких країнах, як Греція, Іспанія, Франція, – де рівень безробіття серед молоді становив 39,5%, 34,3% та 17,9% відповідно у 2018 році [3]. Все більш глобалізована економіка та взаємопов'язані потоки населення означають, що вирішення проблем зайнятості молоді ізольовано в межах національних кордонів країни не буде ефективним. Прямий вплив інтеграції ринку праці на пропозицію робочої сили спостерігається через міграцію, тоді як непрямий вплив на попит на робочу силу відбувається через грошові перекази, що зрештою призводить до збільшення основного капіталу[3].

У статті «Міграція, грошові перекази та Brexit: інтеграція європейського ринку праці та її вплив на нерівність та конвергенцію» науковці Павел Лангер та Ласло Тетеній (2019) аналізують той факт, що після приєднання нових країн до ЄС (вісім країн Східної Європи – Чехія, Естонія, Угорщина, Латвія, Литва, Польща, Словаччина і Словенія та дві середземноморські країни – Мальта і Кіпр) в 2004 році, – для працівників з бідніших країн Східної Європи відкрилися нові ринки праці. Оскільки ці нові ринки праці пропонували набагато вищу заробітну плату, особливо якщо взяти до уваги набагато вищу купівельну спроможність західної заробітної плати з точки зору східноєвропейських товарів, це відкривало значні можливості для всіх типів працівників, що включало міграцію за кордон та інвестування частини доходу додому. Рівень міграції у більшості країн Східної Європи був відносно низьким до вступу в 2004 році – лише близько 0,1-0,25% населення відповідних країн емігрували. Після вступу міграція зросла, особливо в Польщі, потроївшись у перший рік після прийняття до ЄС і стабілізувавшись на рівні близько 0,5%. Великі сплески міграції також відбулися з Естонії, Литви, Латвії та Угорщини [4]. Загалом рівень еміграції зріс у всіх країнах Східної Європи, що свідчить про те, що розширення ринків праці призвело до переміщення робітників із нових приєднаних держав до країн Західної Європи [4].

У наступній статті «Вплив відкритих кордонів на ринок праці: дані про будівельний сектор Фінляндії після розширення ЄС» дослідники Іса Куосманен та Яакко Мерілайнен (2022) просують думку про те, що більшість працівників, які прибули до Фінляндії після розширення ЄС на схід, були естонцями. Згідно з адміністративними даними Статистики Фінляндії, відбулося значне зростання кількості естонців, зареєстрованих як резиденти Фінляндії, які працювали та проживали там безпосередньо після перехідного періоду. Цифри зросли з приблизно 10 000 осіб у 2003 році до 40 000 до 2015 року [5]. Аналогічні цифри також зросли щодо працівників з інших восьми східноєвропейських країн, що увійшли до ЄС у 2004 році, однак зростання було більш помірним. Більшість зареєстрованих працівників зі Східної Європи залишилися в Гельсінкі для роботи на будівництві, прибиранні та в галузі охорони здоров'я. Міністерство економіки та зайнятості Фінляндії підрахувало, що близько 10 000 естонців щорічно їдуть з Естонії до Фінляндії на роботу, і ця цифра є відносно стабільною з 2009 року. За даними естонських органів влади та експертів, цифра дещо вища – близько 15-20 тисяч робітників. Ця кількість також є досить приблизною, оскільки відряджені працівники не зареєстровані належним чином в Естонії. У Гельсінкі будівельна галузь має більш, ніж у 4 рази більше зареєстрованих працівників зі Східної Європи, ніж електроенергетична промисловість. Незважаючи на те, що іноземцям не заборонено працювати електриками, є кілька перешкод. По-перше, працівники повинні мати офіційну освіту або достатній досвід і знання всіх чинних вимог безпеки для виконання електромонтажних робіт у Фінляндії. По-друге, на кожному будівельному майданчику потрібен ліцензований інспектор, який відповідає за всі електромонтажні роботи, і про всі електромонтажні роботи потрібно повідомляти уряд. Нарешті, страхування не покриває можливі нещасні випадки на електричних роботах, якщо вони виконуються некваліфікованими працівниками. Саме через це, більшість електриків у Фінляндії мають офіційну освіту. Це може стримувати іноземців, особливо тимчасово відряджених працівників, від роботи електриками у Фінляндії. Також автори статті зазначають, що в результаті розширення ЄС у 2004 році, можна бачити поступове подальше посилення негативного впливу цього процесу на заробіток іноземних працівників протягом перехідного періоду, коли вони склалися переважно з відряджених працівників, з урахуванням такого факту, що відряджені працівники були прямими заміниками місцевих мешканців у неprestижних професіях [5].

При цьому треба мати на увазі, що протягом трьох останніх десятиліть залишається майже незмінною міграційна політика ЄС, про що свідчить проведений нами контент-аналіз наступних Директив ЄС щодо регулювання трудової міграції: Директива 2014/36/ЄС, яка встановлює мінімальні правила для в'їзду та проживання громадян третіх країн, які прибувають на територію ЄС для зайнятості на певний строк, зокрема сезонні робітники; Директива ЄС 2014/66/ЄС, що стосується трудової міграції спеціалістів з третіх країн, що мають вже діючий контакт з роботодавцем в країні-члені ЄС; Директива ЄС 96/71/ЄГ, яка визначає умови роботи тимчасово призначених працівників в країнах ЄС, а також їх права та захист; Директива ЄС 2004/38/ЄГ, яка регулює право громадян ЄС та їхніх родичів на вільне переміщення в межах ЄС та Директива ЄС 2008/115/ЄГ, яка регулює процедури повернення нелегальних мігрантів.

Далі доцільно розглянути динаміку міграційних процесів в ЄС. Стосовно динаміки, слід зазначити, що всі 27 країн ЄС нами були поділені на 4 блоки по регіонах – західний, південний, східний та північний. В першому регіоні за показником чистої міграції абсолютно лідирує Німеччина з 2007 по 2021 роки. Також слід зазначити, що для багатьох країн Європи, в тому числі для Австрії, рівень фертильності є доволі низьким, на рівні 1,4-1,5 при нормі не менше 2,2. І таким чином, населення Австрії зростає виключно завдяки імміграції, без цього населення знову впало б до рівня 1950-х років у довгостроковій перспективі, згідно з прогнозом населення. В першому регіоні лише одна країна мала негативну динаміку чистої міграції – це Ірландія в 2009-2013 роках. У той період Ірландія сильно постраждала від світової фінансової кризи та пережила 31 серйозний економічний спад. Як наслідок, менше людей іммігрувало до Ірландії з метою працевлаштування. В другому регіоні Іспанія одночасно виступає лідером за числом прийнятих іммігрантів у період з 2002 по 2008 роки та з 2016 по 2021 роки, однак і виступає єдиною країною з від’ємним сальдо міграції в період 2012-2015 років включно. Від’ємне сальдо міграції в даний період часу можна пояснити економічною кризою 2008-2009 років. Наприкінці 2000-х і на початку 2010-х років Іспанія зіткнулася з серйозною економічною кризою, яку зазвичай називають «іспанською фінансовою кризою». Ще одним лідером у питанні імміграції в південному регіоні ЄС в період 2002-2014 рр. стала Італія. Причиною цього стала сильна економіка країни та зниження народжуваності й старіння нації, що потребує відновлення за допомогою іммігрантів. В третьому регіоні серед країн з від’ємним сальдо міграції лідирує Румунія. На це вплинули економічні умови, оскільки на початку 2000-х років країна переживала складний перехід після падіння комунізму. Країна зіткнулася з високим рівнем безробіття, низькими зарплатами та обмеженими економічними можливостями. В четвертому регіоні найбільше виділяються дві країни – Швеція та Литва. Швеція превалює над іншими країнами регіону в кількості мігрантів протягом 2001-2021 рр. та зберігає доволі стабільну економіку з низьким рівнем безробіття. Литва ж, в свою чергу, має від’ємну динаміку міграції. У неї дуже схожа ситуація з Румунією, оскільки також після здобуття незалежності від СРСР країна пережила складний економічний перехід [6].

Міжнародна міграція є важливим економічним фактором для Німеччини, оскільки вона залучає значну кількість іноземних інвестицій, а це, в свою чергу, сприяє розвитку нових галузей промисловості та створенню нових робочих місць. Прикладом можна назвати те, що Німеччина стала лідером у сфері відновлювальної енергетики, багато в чому завдяки іноземним інвестиціям.

Нами було проведено регресійний аналіз для визначення впливу показників на міжнародну імміграцію Німеччини. В якості залежної змінної було обрано показник міжнародної імміграції Німеччини за період 2003-2023 рр. Незалежними ж показниками виступили індекс бідності, відсоткова ставка, державний баланс та державні облігації.

Індекс бідності (Misery index) – це економічний показник, який вимірює рівень бідності в країні. Він розраховується додаванням рівня безробіття до рівня інфляції. Сенс даного показника полягає в тому, що високий рівень інфляції та безробіття може спричинити економічні труднощі та соціальні заворушення, змушуючи людей почуватися ще більш «нешасними» щодо свого економічного становища. Він є важливим, оскільки забезпечує простий і зрозумілий спосіб вимірювання економічного добробуту країни [6].

Відсоткова ставка є традиційним інструментом монетарної політики багатьох країн, оскільки це ефективний засіб регулювання грошової маси в обігу.

Показник державного балансу показує рівень фінансової стабільності держави і складається шляхом віднімання витрат від доходів державного бюджету. Це показник фінансової здатності країни виконувати свої зобов’язання, зокрема, платити за свої соціальні програми, інвестувати в інфраструктуру та інші проекти, і сплачувати борг.

Показник державних облігацій показує рівень боргового навантаження країни. Це зобов’язання країни платити відсотки та повертати боргові кошти протягом певного терміну. Держави можуть випускати облігації, щоб залучити ресурси на фінансування державного бюджету або інвестиційних проектів. Високі рівні боргового навантаження можуть також призвести до підвищення ставок відсотків на облігації, які випускала країна, що може призвести до збільшення витрат на обслуговування боргу. Це може мати вплив на державний бюджет і відобразитися на економіці країни в цілому. Отже, показник державних облігацій є важливим індикатором фінансової стабільності держави та її фінансової здатності виконувати свої зобов’язання перед кредиторами.

Регресія була оцінена на підставі річних статистичних даних Німеччини за період з 2003 по 2023 рік. Показники отримано з сайту Центрального банку Deutsche Bundesbank, бази даних МВФ International Financial Statistics, МВФ World Economic Outlook Database та The World Bank.

Отже, модель має вигляд (формула 1):

$$Pm = \beta_1 * MI + \beta_2 * IR + \beta_3 * GBal + \beta_4 * GBond, \quad (1)$$

де Pm – міжнародна імміграція (international immigration),

MI – індекс бідності (misery index),

IR – відсоткова ставка (interest rate),

$GBal$ – державний баланс (government balance),

GBond – державні облігації (government bonds).

Індекс бідності (Misery index) визначається наступним чином (формула 2):

$$\text{Misery index} = \text{Unemployment} + \text{Inflation}, \quad (2)$$

де Unemployment – безробіття,

Inflation – інфляція.

Нижче наведено регресійний аналіз в таблиці 1.

Таблиця 1. Регресійний аналіз впливу на міжнародну імміграцію Німеччини

Коефіцієнти а					
Модель	Нестандартизовані коефіцієнти		Стандартизовані коефіцієнти	Т	Значимість
	В	Стандартна помилка	Бета		
1 (Константа)	1257691,18	231398,234		5,435	0,000
Індекс бідності	-55755,382	34712,005	-0,360	-1,606	0,129
Відсоткова ставка	-208656,35	63999,663	-0,631	-3,260	0,005
Державний баланс	91680,063	32142,214	0,452	2,852	0,012
Державні облігації	197446,781	71037,716	0,484	2,779	0,014

а. Залежна змінна: Міжнародна імміграція

Джерело: складено авторами за матеріалами [8-11]

Аналізуючи стандартизовані коефіцієнти таблиці, 1 можна сказати, що лише показник відсоткова ставка має 1% значимості, тобто абсолютно впливає на залежну змінну (міжнародну імміграцію). Два показника, державний баланс та державні облігації, мають 5% значимості, а показник індекс бідності не значимий взагалі. Таким чином, проаналізувавши отримані результати, можна скласти таку попередню емпіричну модель (формула 3):

$$P_m = -0,360 * MI - 0,631 * IR + 0,452 * GVal + 0,484 * Gbond \quad (3)$$

(-1,606) (-3,260)*** (2,852)** (2,779)**

Адекватність моделі (3) показана:

1. Один коефіцієнт з 1% значимості (***), два коефіцієнти з 5% значимості (**) та один коефіцієнт взагалі не значимий;

2. $R^2 = 0,849$ (85%), тобто обрані фактори пояснюють залежну змінну на 85%.

Оскільки серед незалежних показників виявився показник, котрий не впливає на залежну змінну, було проведено ще один регресійний аналіз лише зі значимими показниками. Нижче наведено уточнений регресійний аналіз в таблиці 2.

Таблиця 2. Уточнений регресійний аналіз впливу на міжнародну імміграцію Німеччини

Коефіцієнти а					
Модель	Нестандартизовані коефіцієнти		Стандартизовані коефіцієнти	Т	Значимість
	В	Стандартна помилка	Бета		
1 (Константа)	990933,733	168900,647		5,867	0,000
Відсоткова ставка	-269666,844	53992,517	-0,815	-4,995	0,000
Державний баланс	122175,596	27186,114	0,602	4,494	0,000
Державні облігації	181290,647	73712,359	0,444	2,459	0,026

а. Залежна змінна: Міжнародна імміграція

Джерело: складено авторами за матеріалами [8, 9, 11]

Аналізуючи стандартизовані коефіцієнти таблиці 2, можна побачити, що два показника, відсоткова ставка та державний баланс, мають 1% значимості, тобто абсолютно впливають на залежну змінну (міжнародна імміграція). Та один показник, державні облігації, має 5% значимості.

Таким чином, проаналізувавши отримані результати, можна скласти уточнену емпіричну модель (формула 4):

$$\begin{aligned} \Pi_m = & -0,815*IR+0,602*GBal+0,444*GBond \\ & (-4,995)*** (4,494)*** (2,459)** \end{aligned} \quad (4)$$

Адекватність моделі (4) показана:

1. Два коефіцієнти з 1% значимості (***) та один коефіцієнт з 5% значимості (**);
2. $R^2 = 0,823$ (82%), тобто обрані фактори пояснюють залежну змінну на 82%.

Таким чином, якщо показник відсоткова ставка збільшиться на одне стандартне відхилення, то показник міжнародна імміграція зменшиться на 5 стандартних відхилень, між двома показниками зворотна залежність. На практиці це можна пояснити тим, що вища відсоткова ставка ускладнює для іммігрантів доступ до кредитів, через що їм буде важче дозволити собі переїхати до Німеччини або відкрити там бізнес. Більш того, вищі відсоткові ставки можуть уповільнити економічне зростання в країні, бо для домогосподарств та підприємств буде дорожче позичати гроші, що може призвести до зменшення робочих місць.

Якщо показник державний баланс збільшиться на одне стандартне відхилення, то показник міжнародна імміграція збільшиться на 4,5 стандартних відхилень, між показниками пряма залежність. На практиці, профіцит бюджету підвищує економічну стабільність та впевненість, що приваблює потенційних іммігрантів. Також профіцит бюджету означає, що частину державних коштів уряд буде витратити на такі сфери, як освіта, охорона здоров'я та інфраструктура, що призведе до вищої якості життя в країні, що приваблює. І ще дуже важливим є збільшення інвестицій в економіку, наприклад, у дослідження та розробки або у створення нових підприємств, тобто нових робочих місць.

Якщо показник державні облигації збільшиться на одне стандартне відхилення, то показник міжнародна імміграція збільшиться на 2,5 стандартних відхилень, між показниками пряма залежність. На практиці, збільшення державних облигацій не призводить безпосередньо до збільшення числа міжнародних іммігрантів, але воно впливає на деякі важливі фактори, такі як відсоткові ставки, фінансова політика та обмінний курс. Наприклад, високий попит на облигації може призвести до зниження відсоткових ставок, а це вже, у свою чергу, може зробити інвестування Німеччини більш привабливим для мігрантів і потенційно призведе до посилення економічного зростання та створення нових робочих місць, що вже напряму впливає на міжнародну імміграцію до Німеччини.

В ході нашого дослідження ми також проаналізували вплив війни Росії проти України на міграційні процеси в ЄС. За даними Агентства ООН у справах біженців (УВКБ ООН), одна третина всіх українців була переміщена після вторгнення Росії 24 лютого 2022 року. 6,5 мільйонів українців були внутрішньо переміщеними особами, а 7,9 мільйонів мігрували в країни ЄС, Молдову, Туреччину [11].

3 березня 2022 року ЄС вперше активував Директиву «Про тимчасовий захист», закон 20-річної давності, розроблений для надання притулку біженцям.

Країною з найбільшою кількістю українських біженців є Польща. На 15 травня 2023 року кількість зареєстрованих біженців становила 1 602 062 людини. Така ситуація спостерігається з початку повномасштабної війни в Україні [12]. Польща відіграє найважливішу роль серед країн, що приймають біженців з України, в період з 24 лютого 2022 року до середини травня 2024 року їх було понад 3,5 млн. осіб [13].

Після Польщі наступною країною з найбільшою кількістю біженців на травень 2024 року є Німеччина. На 21 травня 2024 року кількість українських біженців по програмах захисту в Німеччині налічується 946 218 осіб [12].

Кількість шукачів притулку в ЄС з часів міграційної кризи в 2015-2016 років вперше стала найвищою в 2023 році. Слід зазначити, що основними країнами призначення для біженців у 2023 році стали Німеччина, Франція, Іспанія та Австрія [14].

Майже 80% шукачів притулку в 2023 році в ЄС були молодше 35 років та переважно чоловіки (70,8% чоловіків до 29,2% жінок загалом), лише в групі 65 і більше років переважають жінки [15].

Висновки

У статті ми розглянули декілька сценаріїв майбутньої імміграції до ЄС, що відрізняються за обсягом, освітньою характеристикою мігрантів та зусиллями щодо інтеграції на ринок праці. Якщо дивитися у поєднанні з альтернативними сценаріями участі населення, яке народилося в ЄС, у робочій силі, то результати дають наукове розуміння майбутньої міграційної та трудової політики в Європі. Першим запропонованим сценарієм виступає базовий сценарій або «звичайний». Дана ситуація передбачає продовження минулих тенденцій щодо рівня імміграції, яка становить близько 10 мільйонів іммігрантів протягом 5 років у поєднанні з постійними темпами відтоку мігрантів, внаслідок чого чистий міграційний приріст становить приблизно 4,6 мільйона за 5 років. Сценарій передбачає постійний склад мігрантів та їх інтеграцію, а також продовження останніх тенденцій, таких як рівні участі в робочій силі для місцевих жителів. Наступний сценарій репрезентує шведський досвід і передбачає поступове підвищення до 2050 року рівня участі в робочій силі, зокрема серед жінок та людей похилого віку, до рівнів, які вже спостерігаються у Швеції сьогодні. Швеція є країною, де показники участі є одними з найвищих у Європі. Таким чином, можна сказати, що такий сценарій показує вплив ефективної політики, спрямованої на збільшення участі робочої сили. Сценарій, котрий розглядається далі, званий канадським, вивчає вплив

більш чіткої імміграційної системи разом із збільшенням рівня імміграції, подібно до того, що спостерігається в Канаді. За цим сценарієм прогнозується, що в Європейському Союзі обсяг імміграції зросте вдвічі протягом п'яти років і становитиме 20 мільйонів осіб. Ця цифра відображає рівень імміграції в Канаду за останні 25 років. А також передбачає відбір іммігрантів за їхнім рівнем освіти, як зараз робить Канада. Однак цей сценарій припускає ті самі темпи інтеграції іммігрантів у європейський ринок праці, що і базовий сценарій. Один з можливих сценаріїв, відомий як канадсько-шведський сценарій, передбачає реалізацію подвійного підходу. Це передбачає прийняття імміграційної системи, подібної до канадської, та впровадження ефективної політики для збільшення участі робочої сили, щоб відповідати поточному рівню, який спостерігається у Швеції. Можна розглянути ще один канадський сценарій, котрий є ідентичним до попереднього канадського сценарію, за винятком припущення кращого варіанту розвитку інтеграції новоприбулих. Тобто їхній рівень участі в робочій силі в конкретній країні збігається з показниками місцевого населення з подібними характеристиками до 2050 року. Дійсно, хоча в Канаді використовується система відбору іммігрантів на основі їхнього людського капіталу, іммігранти в країні все ще мають проблеми економічної інтеграції. Останнім розглянутим сценарієм виступає японський, який передбачає низький обсяг імміграції, близько 1,2 мільйона протягом 5 років. Однак цей низький обсяг передбачає приплив висококваліфікованих іммігрантів, це те, що спостерігається сьогодні в Японії. Слід зазначити, що в японській системі, іммігранти на ринку праці традиційно отримують меншу заробітну плату, ніж місцеві жителі за виконання тієї самої роботи. У цьому сценарії основна увага зосереджена на впливі надзвичайно продуманої міграційної політики на стримування загального масштабу міграційних потоків. Припущення щодо інтеграції робочої сили залишаються незмінними порівняно з базовим сценарієм. Таким чином, беручи до уваги ситуацію збільшення імміграції висококваліфікованих фахівців темпами, співставними з помірною інтеграцією в Канаду, можна очікувати, що коефіцієнт залежності ЄС від зовнішньої трудової міграції залишиться в основному незмінним, беручи до уваги такі фактори, як участь у робочій силі та продуктивність. Однак, враховуючи зростаючий попит на кваліфікованих мігрантів у розвинених країнах, існує ймовірність того, що ЄС може відчувати дефіцит у глобальній доступності таких висококваліфікованих мігрантів. Крім того, із збільшенням припливу іммігрантів, їхня економічна інтеграція може бути ускладнена через обмежені державні ресурси та загострену конкуренцію між працівниками з однаковою кваліфікацією. Беручи до уваги найбільш реалістичний сценарій зі значною кількістю іммігрантів, яким бракує відповідних фахових навичок та адаптивності до європейських умов праці, можна очікувати, що коефіцієнт залежності ЄС від зовнішньої трудової міграції досить суттєво зростатиме, погіршуючи поточну ситуацію на європейському ринку праці.

До перспектив подальших досліджень даної проблеми слід віднести, на нашу думку, застосування методів сценарного аналізу та динамічного програмування.

Abstract

Introduction. The problems of international labor migration have been studied in detail from both a theoretical and a practical point of view. However, there is a lack of comprehensive, systematic studies that would take into account the impact of modern immigration flows on the economy of the European Union, especially on the part of the Ukrainian workforce that received temporary shelter in the EU. This article is devoted to some topical issues of this still unsolved scientific problem. In the course of the research, we established that the EU countries that accepted the largest number of Ukrainian refugees are Poland and Germany. The number of asylum seekers in the EU will be the highest in 2023 for the first time since the migration crisis of 2015-2016. Almost 80% of asylum seekers in the EU in 2023 were under 35 years old and mostly men (70.8% men to 29.2% women overall), only in the group of 65 and over are women predominate. We proved the same probability of realization of two scenarios of development of EU migration and labor policy. The most common scenario is one in which current trends in immigration levels of about 10 million people continue, creating a net migration gain of about 4.6 million over 5 years, assuming constant emigration rates. The scenario, which predicts a more optimistic development, describes the Swedish experience in attracting labor to the labor market and foresees a gradual increase until 2050 in the level of participation of immigrants in the labor force. From our regression analysis, it follows that the most significant factors affecting the volume of international immigration to Germany are the following: the weighted average interest rate of the Deutsche Bundesbank, the state balance (income and expenditure balance) of the federal budget of Germany, the total amount of issued government bonds in Germany.

Purpose and tasks. The main goal of this article is to analysis of the impact of modern international labor migration on the labor market of the countries of the European Union and methods of its regulation. International labor migration is an objective process that is part of the global population migration process and affects both the global labor market and national markets. Speaking of the EU labor market, labor migration affects it in various ways. It can stimulate the economy of EU member states, in particular, increase the production and market of consumer goods and services. Labor migration can help businesses fill labor gaps and provide the skills they need to remain competitive in the international marketplace. However, given companies' access to cheap labor, labor migration can also lead to negative consequences, such as lower wages and worse working conditions for local workers. Also, labor migration can have an impact on the social systems of EU member states, such as health care and social security systems. Since migrants can use them on an equal footing with local residents, there is a

possibility of increasing the load on these systems. Starting from the end of February 2022, these processes were significantly complicated due to the massive provision of temporary shelter by the EU countries for the able-bodied population of Ukraine (with the right to employment), which significantly affected the labor market of the relevant EU countries.

Methods. International migration is an important economic factor for Germany, as it attracts a significant amount of foreign investment, which in turn contributes to the development of new industries and the creation of new jobs. For example, Germany has become a leader in renewable energy, largely thanks to foreign investment. We conducted a regression analysis to determine the impact of indicators on international immigration in Germany. The indicator of international immigration of Germany for the period 2003-2023 was chosen as the dependent variable. The poverty index, interest rate, government balance and government bonds were the independent indicators. The poverty index (Misery index) is an economic indicator that measures the level of poverty in the country. It is calculated by adding the unemployment rate to the inflation rate. The implication of this indicator is that high inflation and unemployment can cause economic hardship and social unrest, making people feel even more "unhappy" about their economic situation. It is important because it provides a simple and understandable way of measuring the economic well-being of the country. The interest rate is a traditional instrument of monetary policy in many countries, as it is an effective means of regulating the money supply in circulation. The indicator of the state balance shows the level of financial stability of the state and is compiled by subtracting expenses from state budget revenues. It is a measure of a country's financial ability to meet its obligations, including paying for its social programs, investing in infrastructure and other projects, and repaying its debt. The government bond index shows the level of the country's debt burden. This is the country's obligation to pay interest and return debt funds within a certain period. States can issue bonds to attract resources to finance the state budget or investment projects. High levels of debt burden can also lead to higher interest rates on the bonds issued by the country, which can lead to higher debt servicing costs. This can have an impact on the state budget and reflect on the country's economy as a whole. Therefore, the indicator of government bonds is an important indicator of the financial stability of the state and its financial ability to fulfill its obligations to creditors.

Results. The first suggested scenario is the baseline or "normal" scenario. This situation assumes a continuation of past immigration trends of about 10 million immigrants over 5 years combined with a steady rate of migrant outflows, resulting in a net migration gain of about 4.6 million over 5 years. The scenario assumes a constant composition of migrants and their integration, as well as a continuation of recent trends such as labor force participation rates for natives. The following scenario is representative of the Swedish experience and predicts a gradual increase by 2050 in labor force participation, particularly among women and the elderly, to the levels already observed in Sweden today. Sweden has one of the highest participation rates in Europe. Thus, it can be said that such a scenario shows the impact of effective policies aimed at increasing labor force participation. The scenario discussed next, called the Canadian one, examines the impact of a tighter immigration system along with increased levels of immigration – similar to what is seen in Canada. Under this scenario, it is predicted that the volume of immigration in the European Union will double within five years and amount to 20 million people. This figure reflects the level of immigration to Canada over the past 25 years. And it also provides for the selection of immigrants by their level of education, as Canada currently does. However, this scenario assumes the same pace of integration of immigrants into the European labor market as the baseline scenario. One possible scenario, known as the Canadian-Swedish scenario, involves the implementation of a dual approach. This involves adopting an immigration system similar to Canada's and implementing effective policies to increase labor force participation to match current levels seen in Sweden. Another Canadian scenario can be considered, which is identical to the previous Canadian scenario, except for the assumption of a better development option for the integration of newcomers. That is, their level of participation in the labor force in a specific country coincides with the indicators of the local population with similar characteristics until 2050. Indeed, although Canada uses a system of selecting immigrants based on their human capital, immigrants in the country still have problems with economic integration. The last scenario considered is the Japanese one, which assumes a low level of immigration, about 1.2 million over 5 years. However, this low volume implies an influx of highly skilled immigrants, which is what is seen in Japan today. It should be noted that in the Japanese system, immigrants in the labor market traditionally receive lower wages than local residents for performing the same work. In this scenario, the main focus is on the impact of an extremely well-thought-out migration policy on curbing the overall scale of migration flows. Assumptions regarding workforce integration remain unchanged compared to the baseline scenario.

Conclusion. Thus, given the situation of increasing skilled immigration at rates comparable to moderate integration into Canada, the EU's external labor migration dependency ratio can be expected to remain largely unchanged, taking into account factors such as labor force participation and productivity. However, given the growing demand for skilled migrants in developed countries, there is a possibility that the EU may experience a shortfall in the global availability of such highly skilled migrants. In addition, as the influx of immigrants increases, their economic integration may be hampered by limited public resources and increased competition among workers with the same qualifications. Taking into account the most realistic scenario with a significant number of immigrants who lack appropriate professional skills and adaptability to European working conditions, it can be expected that the EU's dependence on external labor migration will grow quite significantly, worsening the current situation on the European labor market.

Список літератури:

1. Guillaume Marois, Alain Bélanger, Wolfgang Lutz. Population aging, migration, and productivity in Europe (2020). PNAS Vol. 117, No. 14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pnas.org/doi/epdf/10.1073/pnas.1918988117>.
2. Martin Guzi Martin Kahanec Lucia Mýtna Kureková. The Impact of Immigration and Integration Policies on Immigrant-Native Labor Market Hierarchies (2022). Institute of Labor Economics DP (Deutsche Post) No. 15736. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://docs.iza.org/dp15736.pdf>.
3. Wei-Jun Jean Yeung, Yi Yang. Labor Market Uncertainties for Youth and Young Adults: An International Perspective (2020). The Annals of the American Academy. ANNALS, AAPSS, 688. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0002716220913487>.
4. Pawel Langer, Laszlo Tetenyi. Migration, Remittances and Brexit: European labor market integration and its effects on Inequality and Convergence (2019). SSRN. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3294064.
5. Isa Kuosmanen, Jaakko Merilainen. Labor Market Effects of Open Borders: Evidence from the Finnish Construction Sector after EU Enlargement (2022). SSRN. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3676510.
6. Misery Index. Corporate Finance Institute (2024). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/misery-index>.
7. Bank of Germany. Deutsche Bundesbank (2024). Government balance. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bundesbank.de/en>.
8. OECD.Stat. International Migration Database (2003-2023). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data-explorer.oecd.org>.
9. OECD.Stat. Employment, unemployment and participation rates by place of birth and sex (2003-2023). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data-explorer.oecd.org>.
10. The World Bank. Germany. Interest rate (2003-2023). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?end=2023&locations=DE&start=2003>.
11. International Centre for Migration Policy Development (ICMPD). Migration Outlook (2024). Ten migration issues to look out. Origins, key events and priorities for Europe. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.icmpd.org/file/download/58952/file/ICMPD_Migration_Outlook_2024.pdf.
12. UN High Commissioner for Refugees (UNHCR). Operational data portal. Ukraine Refugee Situation (June 2024). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>.
13. Maciej Duszczyk and Paweł Kaczmarczyk. The War in Ukraine and Migration to Poland: Outlook and Challenges, 2024. Intereconomics, 2024, 57(3), 164-170.
14. First-time asylum applicants (non-EU citizens), EU (2012-2024). Annual asylum statistics. Eurostat. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Annual_asylum_statistic.

References:

1. Guillaume Marois, Alain Bélanger, Wolfgang Lutz. Population aging, migration, and productivity in Europe (2020). PNAS vol. 117, no. 14. Retrieved from: <https://www.pnas.org/doi/epdf/10.1073/pnas.1918988117> [in English].
2. Martin Guzi Martin Kahanec Lucia Mýtna Kureková. The Impact of Immigration and Integration Policies on Immigrant-Native Labor Market Hierarchies (2022). Institute of Labor Economics DP (Deutsche Post) No. 15736. Retrieved from: <https://docs.iza.org/dp15736.pdf> [in English].
3. Wei-Jun Jean Yeung, Yi Yang. Labor Market Uncertainties for Youth and Young Adults: An International Perspective (2020). The Annals of the American Academy. ANNALS, AAPSS, 688. Retrieved from: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0002716220913487> [in English].
4. Pawel Langer, Laszlo Tetenyi. Migration, Remittances and Brexit: European labor market integration and its effects on Inequality and Convergence (2019). SSRN. Retrieved from: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3294064 [in English].
5. Isa Kuosmanen, Jaakko Merilainen. Labor Market Effects of Open Borders: Evidence from the Finnish Construction Sector after EU Enlargement (2022). SSRN. Retrieved from: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3676510 [in English].
6. Misery Index. Corporate Finance Institute (2024). Retrieved from: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/misery-index> [in English].

7. Bank of Germany. Deutsche Bundesbank (2024). Government balance. Retrieved from: <https://www.bundesbank.de/en> [in English].
8. OECD.Stat. International Migration Database (2003-2023). Retrieved from: <https://data-explorer.oecd.org> [in English].
9. OECD. Stat. Employment, unemployment and participation rates by place of birth and sex (2003-2023). Retrieved from: <https://data-explorer.oecd.org> [in English].
10. The World Bank. Germany. Interest rate (2003-2023). Retrieved from: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?end=2023&locations%20=DE&start=2003> [in English].
11. International Centre for Migration Policy Development (ICMPD). Migration Outlook (2024). Ten migration issues to look out. Origins, key events and priorities for Europe. Retrieved from: https://www.icmpd.org/file/download/58952/file/ICMPD_Migration_Outlook_2024.pdf [in English].
12. UN High Commissioner for Refugees (UNHCR). Operational data portal. Ukraine Refugee Situation (June 2024). Retrieved from: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> [in English].
13. Maciej Duszczyk and Paweł Kaczmarczyk. The War in Ukraine and Migration to Poland: Outlook and Challenges (2024). *Intereconomics*, 2024, 57(3), pp 164-170 [in English].
14. First-time asylum applicants (non-EU citizens), EU (2012-2024). Annual asylum statistics. Eurostat. Retrieved from: https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Annual_asylum_statistic [in English].

Посилання на статтю:

Задорожко Г.І. Вплив міжнародної трудової міграції на ринок праці країн ЄС / Г.І. Задорожко, В.І. Лавриненко // *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. – 2024. – № 2 (28). – С. 114-123. – Режим доступу до журн.: <https://economics.net.ua/ejopu/2024/No2/114.pdf>.
DOI: 10.15276/EJ.02.2024.11. DOI: 10.5281/zenodo.12789082.

Reference a Journal Article:

Zadorozhko G.I. Impact of International Labor Migration on the Labor Market of EU / G.I. Zadorozhko, V.I. Lavrynenko // *Economic journal Odessa polytechnic university*. – 2024. – № 2 (28). – P. 114-123. – Retrieved from: <https://economics.net.ua/ejopu/2024/No2/114.pdf>.
DOI: 10.15276/EJ.02.2024.11. DOI: 10.5281/zenodo.12789082.

